

Forum Standaardisatie & Open Standaarden

Standaard samenwerken

Betere elektronische dienstverlening, lagere administratieve lasten, transparantere en efficiëntere overheid. Dat kan alleen door samen te werken in ketens. Voor geoliede samenwerking zijn op verschillende niveaus afspraken noodzakelijk. Open standaarden zijn afspraken die zorgen voor gestroomlijnde gegevensuitwisseling.

Open standaarden in de praktijk

Goede publieke dienstverlening kan niet zonder de inzet van ICT. En goede ICT kan niet zonder standaarden voor gegevens-uitwisseling. Daarom heeft het Forum Standaardisatie als belangrijkste opdracht gekregen om open standaarden te beoordelen en te selecteren voor de Nederlandse (semi-) publieke sector. Drie voorbeelden van open standaarden.

Voorbeeld 1: Digikoppeling (voorheen: Overheidsservicebus)

Digikoppeling is de “postbode” voor de overheid. Digikoppeling bestaat uit een set standaarden voor elektronisch berichtenverkeer tussen overheidsorganisaties. Veel overheidsorganisaties hebben tot nog toe eigen keuzes gemaakt. Daardoor kunnen ze niet zonder meer met elkaar berichten uitwisselen en moet er telkens een nieuwe set afspraken geïmplementeerd worden. Door Digikoppeling verandert dat.

Digikoppeling zorgt ervoor dat instellingen zo efficiënt mogelijk kunnen communiceren. Denk aan een onderwijsinstelling die verzuim doorgeeft aan de gemeente ten behoeve van de leerplichtambtenaar. De Digikoppelingstandaarden zijn gebaseerd op twee internationale families

StUF maakt een slimme, efficiënte koppeling mogelijk. Het is de ketenstandaard voor het elektronisch uitwisselen van gegevens binnen gemeenten én in de ketens waarin gemeenten participeren.

De StUF-standaard ondersteunt bijvoorbeeld het uitwisselen van gegevens met de basisregisters en het uitwisselen van zaakgegevens. De standaard sluit aan bij de infrastructurele standaarden van de overheid, zoals Digikoppeling.

StUF vergroot de interoperabiliteit, waardoor het uitwisselen nu efficiënter verloopt. Dat levert een verlichting van de administratieve lasten op terwijl leveranciersafhankelijkheid wordt verminderd. De StUF-standaard staat dan ook op de lijst met open standaarden voor ‘pas toe of leg uit’.

Publieke sector, bedrijfsleven en professionals

Standaardiseren is van groot belang voor de (semi-)publieke sector om de belofte van de elektronische overheid volledig te kunnen inlossen. Het Forum Standaardisatie functioneert als een adviesorgaan dat nauw samenwerkt met professionals in de wereld van standaardisatie. Het Forum

Wat is een open standaard?

Kenmerkend voor open standaarden is dat er geen barrières zijn aan het gebruik van de standaarden door ICT-gebruikers en ICT-aanbieders. Open standaarden staan tegenover gesloten standaarden die wel (potentiële) barrières kennen. Het Forum Standaardisatie selecteert alleen open standaarden. Open standaarden worden beheerd door non-profit organisaties, zoals het internationale W3C voor webstandaarden, of het NEN dat allerlei technische normen ontwikkelt en beheert. Iedereen kan er onbeperkt gebruik van maken; eventuele eigendom is rechtevrij. Belangrijk is ook dat de besluitvorming over open standaarden voor alle betrokken partijen toegankelijk is.

van standaarden, namelijk ebMS (voor meldingen) en WUS (voor bevestigingen). Sinds mei 2009 zijn de standaarden van Digikoppeling opgenomen op de lijst met open standaarden voor ‘pas toe of leg uit’.

Voorbeeld 2: PDF Archiving 1

Elektronisch archiveren is actueel, maar roept veel vragen op. In welk format moeten documenten bewaard worden? Is een Word-document over 25 jaar nog “leesbaar”? Hoe zorgen we ervoor dat digitale documenten niet meer gewijzigd kunnen worden?

PDF Archiving 1, kortweg PDF/A-1, blijkt een prima oplossing te zijn voor die vragen. Door te kiezen voor één standaard – PDF/A-1 – wordt bovendien het digitale archiefmateriaal van verschillende overheidsorganisaties goed uitwisselbaar. Daarom staat PDF/A-1 op de lijst met open standaarden voor ‘pas toe of leg uit’.

Voorbeeld 3: StUF

In de gemeentelijke architectuur worden ICT-systemen meer en meer gekoppeld om de dienstverlening te verbeteren.

Standaardisatie adviseert het College Standaardisatie over interoperabiliteit. Het College doet vervolgens aanbevelingen aan verschillende ministers. Het Bureau Forum Standaardisatie ondersteunt beide instellingen bij hun werkzaamheden.

Invalshoek 1: Van en voor de overheid

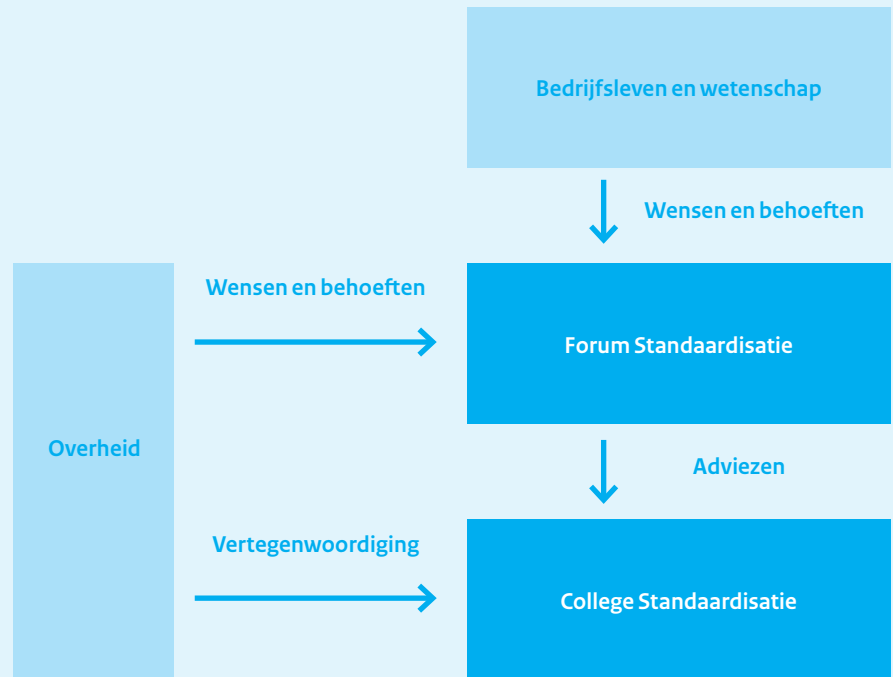
Standaardiseren betekent: dezelfde dingen op dezelfde manier doen. We hebben het over de ICT van al die duizenden verschillende organisaties in de publieke sector. Over hun manier van werken en hun dienstverlening. Juist daarom is hun inbreng in het Forum van groot belang. En daarom ook worden de adviezen van het Forum pas van kracht nadat ze zijn goedgekeurd door het College Standaardisatie, dat topambtenaren uit alle sectoren van de overheid samenbrengt.

Invalshoek 2: Samen met bedrijfsleven

De positieve effecten van standaardisatie – betere dienstverlening, minder administratieve lasten – worden nog groter als de overheid haar standaarden afstemt op de wensen en

Figuur:

Relatie Forum en College
Standaardisatie met
overheid, bedrijfsleven en
wetenschap

behoeften van het bedrijfsleven.

Daarom hebben ook vertegenwoordigers uit die sector zitting in het Forum. Wanneer bedrijven veel gegevens uitwisselen met een overheidspartij hebben zij natuurlijk ook belang bij een open standaard.

standaard voor veilige uitwisseling van data. Of PDF/A-1 voor langdurige digitale archivering van documenten. Het kan gaan om zowel technische als semantische standaarden (eenduidige begrippen). Op deze standaarden is het "pas toe of leg uit"-regime van

Waarom open standaarden?

- 1 Om de interoperabiliteit binnen de publieke sector te verbeteren, zodat gegevens op een goede manier digitaal kunnen worden uitgewisseld en worden hergebruikt. Zo worden ook de administratieve lasten verlicht.
- 2 Om de afhankelijkheid van leveranciers te verminderen, doordat open standaarden niet applicatiespecifiek zijn en juist door iedere ICT-leverancier kunnen worden geïmplementeerd.

Invulshoek 3: Met en door professionals

De ICT-wereld is een wereld van professionals. Het Forum Standaardisatie kijkt goed naar waar de professionaliteit in het veld zit. Bij het formuleren van zijn adviezen werkt het Forum nauw samen met de belangrijke organisaties op het gebied van standaardisering in ICT, zoals NICTIZ, Geonovum en NOiV.

Twee lijsten met open standaarden

Het Forum Standaardisatie beheert twee lijsten met open standaarden. Overheidsorganisaties en ICT-leveranciers gebruiken deze lijsten bijvoorbeeld bij het opzetten van hun ICT-beleid en bij de aanschaf van ICT-producten en diensten.

Lijst 1: pas toe of leg uit-standaarden

Er zijn open standaarden die het verschil kunnen maken voor betere interoperabiliteit en leveranciers-onafhankelijkheid. Digikoppeling bijvoorbeeld, als

toepassing. Dit betekent dat je ze als overheidsorganisatie in principe moet toepassen. Doe je dit niet dan ben je verplicht uit te leggen waarom je ze niet toepast. Dat laatste geldt bij investeringen boven de € 50.000.

Lijst 2: gangbare standaarden

Het Forum beheert ook een lijst met gangbare open standaarden. Het zijn met name technische standaarden die al breed worden toegepast en waarover consensus bestaat. HTML, de taal waarmee vastgelegd kan worden hoe webpagina's opgemaakt moeten worden, staat bijvoorbeeld op die lijst. En ook SMTP, het protocol voor het versturen van e-mail over het internet. De lijst is bedoeld als hulpmiddel, zodat overheidsorganisaties bij nieuwe investeringen bijvoorbeeld eenvoudig gangbare open standaarden kunnen meenemen in een aanbestedingstraject.

.....

‘In onze complexe samenleving moeten overheidsorganisaties met elkaar samenwerken om beleid te kunnen realiseren.’

Nico Westpalm van Hoorn,
Forum Standaardisatie

‘ICT zorgt voor eenmalige aanlevering’

‘In onze complexe samenleving moeten overheidsorganisaties met elkaar samenwerken om beleid te kunnen realiseren. ICT zorgt daarbij voor eenmalige aanlevering, uitwisseling en hergebruik van gegevens binnen samenwerkingsketens. We noemen dit interoperabiliteit. Deze interoperabiliteit komt niet vanzelf tot stand. Daarvoor zijn afspraken nodig over standaardisatie van technische voorzieningen, van gegevens en van werkprocessen. Om dat overheidsbreed te kunnen doen zijn het Forum en het College Standaardisatie ingericht. Zij coördineren het proces van kiezen, toepassen en doen ontwikkelen van standaarden en geven sturing aan dat proces.’

Nico Westpalm van Hoorn
CIO Havenbedrijf Rotterdam
voorzitter Forum Standaardisatie

‘Het College zet niet elke standaard op de lijsten met open standaarden’

‘Het College kiest voor open standaarden die volwassen en bruikbaar zijn. In een uitgebreid selectieproces kijkt het Forum samen met de belanghebbenden en experts of de aangemelde standaard wel geschikt is om geïmplementeerd te worden in de (semi-)publieke sector. Zo wordt ervoor gezorgd dat alleen standaarden die bijdragen aan het bevorderen van interoperabiliteit en het verminderen van afhankelijkheid van leveranciers op de lijsten terecht komen. Deze zorgvuldige selectie voorkomt bovendien onvoorziene problemen bij de implementatie van open standaarden door overheid en bedrijfsleven.’

Peter Waters
hoofd Bureau Forum Standaardisatie

U wilt een open standaard aanmelden?

Dat kan via www.open-standaarden.nl. Daar vindt u ook de criteria waaraan een standaard moet voldoen en een beschrijving van de procedure die uiteindelijk tot opname van de standaard op een van de lijsten kan leiden.

U wilt een open standaard implementeren?

Het ICTU-programma Nederland Open in Verbinding geeft algemene adviezen over de implementatie van standaarden: www.noiv.nl. Voor hulp bij de implementatie van standaarden kunt u terecht bij de beheerder van de standaard (zie www.open-standaarden.nl) of bij uw eigen leverancier.

Hebt u vragen over open standaarden?

Kijk op www.open-standaarden.nl. Veel open standaarden worden beheerd door organisaties die zich daarin hebben gespecialiseerd. Ook deze vindt u via onze website.

Forum Standaardisatie

Het Forum Standaardisatie is tot stand gekomen op initiatief van het Ministerie van Economische Zaken. Het secretariaat is ondergebracht bij Logius, de dienst digitale overheid van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Contactgegevens

Heeft u vragen of wilt u meer informatie? Neem dan contact op met het secretariaat van het Forum Standaardisatie.

Bezoekadres:

Logius
Wilhelmina van Pruisenweg 104
2595 AN Den Haag

Postadres:

Postbus 84011
2508 AA Den Haag

T: 070 - 888 76 92

E: forumstandaardisatie@logius.nl

I: www.forumstandaardisatie.nl

Oplage: 300

© maart 2010. Logius

Deze brochure is gedrukt op milieuvriendelijk papier.